

SPORTSKI RIBOLOV I TURIZAM

Prošlogodišnja suša i njene posljedice po salmonidni riblji fond

Tijekom ljeta, pa i početkom jeseni 1971. godine, hidrološka situacija bila je vrlo nepovoljna za riblji fond u našim vodama, kako toplovdnih riba, tako i onih u hladnim vodama. Po svemu sudeći, posljedice dugotrajnih i nezapamćeno niskih vodostaja osjećat će se nekoliko godina. Na temelju vlastitih zapažanja, izvještaja, kao i zahtjeva za intervenciju sa terena, iznijet ćemo kakve su moguće posljedice po riblji fond naših salmonidnih voda, premda je potpuno razumljivo da je stradao riblji fond cipridinidnih voda, no o tom, možda, drugom prilikom.

Niski vodostaji počeli su prošle godine vrlo rano, već lipnja mjeseca, kad su obično još relativno visoki, jer su podzemne akumulacije još bogate vodom. Tako je već sredinom lipnja vodostaj rijeke Une kod Bosanskog Novog bio oko 0, u srpnju je opadanje vode nastavljeno, a mjesečni minimum je bio dosegnut 28. VII 1971. od —24. U mjesecu kolovozu minimum je bio čak —94 (27. VIII), da bi u rujnu bio dosegnut apsolutni minimum od —95 (13. IX). Na rijeci Kupi bila je ista situacija. Već koncem lipnja u Karlovcu vodostaj je iznosio —50, u srpnju je tendencija opadanja vodostaja nastavljena, da bi u kolovozu vodostaj 7 dana bio —70 od čega 2 dana —71. Apsolutni minimum od kada se uopće vrše mjerenja postignut je između 8. i 10. IX od —72. U mjesecu rujnu nijednog dana se vodostaj nije digao iznad —50.

Šta se je u to vrijeme događalo na vodama? U prvom redu na salmonidnim tokovima Une, Kupe i Krke (slovenske) razvila se je neuobičajeno velika količina vodene flore, koja je pokrila gotovo cijelo dno rijeka. Zbog smanjene protoke vode veći dio slapova ostao je potpuno suh, a mjesta gdje je još bio formiran vodopad bila su svedena na manje dijelove. Dio ispod slapova, gdje se stvara bijela pjena, inače idealna skloništa za veće primjerke riba, bila su minimalna — površine od svega nekoliko kvadratnih metara, što je pružalo idealne mogućnosti za akciju krivolovaca svih vrsta. Sve ribe skupljale su se u preostalim nekoliko dubljih mjesta, kao i ispod tih slapova, što je pogodovalo predatorstvu. Npr., u gornjem toku rijeke Kupe bila je voda neobično plitka, tako da se je gotovo svuda moglo doći sa

visokim čizmama. Nije više bilo mjesta kuda ne bi mogli doći ribolovci i zabaciti udicu. No unatoč takve pristupačnosti ulovi ribolovaca bili su dosta slabi, jer se riba tijekom cijelog dana gotovo uopće nije kretala, nego tek nešto predveče i noću. Naravno, da je u takvoj situaciji mogućnost prirodne zaštite bila minimalna.

Druga pojava bila je već mnogo opasnija. Koncem mjeseca srpnja počeli su se primjećivati prvi primjerci uginulih riba, a nešto kasnije je ta pojava poprimila epidemijski karakter. Tih su dana primjećena, negdje manje — negdje više, ugibanja uglavnom odraslih primjeraka lipljana i pastrva. Riba su neko vrijeme plivale ušamućene, mogle su se loviti i rukom, da bi nakon nekog vremena uginule. Prvi alarm o ugibanju došao je sa rijeke Une, gdje je ugibanje primjećeno između Martinbroda i Bihaća. U Institut za slatkovodno ribarstvo, kao i na Zavod za patologiju riba Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, donijeti su uzorci vode i uginulih riba, ali se laboratorijskom pretragom nije mogao ustanoviti uzrok ugibanja. Voda je također bila potpuno normalna. Gotovo istovremeno su došle vijesti o ugibanju riba sa gornjih tokova rijeka Kupe i Krke, no ugibanja nisu bila tako masovna kao na Uni, što se može objasniti time, jer u tim tokovima rijeka uz pastrve i lipljane žive i mladice, koje su dobar dio bolesnih riba konzumirale, što u gornjem toku Une nije slučaj.

O uzrocima masovnog ugibanja riba može se tek nagađati, no vrlo je vjerojatno da oni leže u pesimalnim životnim uvjetima, nastalima zbog dugog trajanja niskih vodostaja i visokih temperatura vode. Moglo se je, također, dogoditi da je zbog male količine protočne vode počela djelovati toksičnost raznih insekticida, koji se u dolinama tih rijeka danas već masovno upotrebljavaju prilikom uništavanja krumpirove zlatice i drugih štetočina. Također je moguće da je zbog pesimalnih životnih uvjeta nastao razvoj neke bakterijske ili virusne bolesti, čiju etiologiju nije bilo moguće pretragom ustanoviti. Prema sjećanju nekih ribolovaca slična ugibanja riba primjećena su godine 1950. i 1952. na rijeci Dobri, također kod vanredno niskih vodostaja.

Kupa ispod Severina

Foto: Glavan

Iz opisa situacije na rijekama Kupi, Uni i Krki, možemo zaključiti da je riblji fond, a naročito salmonidni, u toj godini znatno devastiran. Premda nismo upoznati sa onim što se je događalo na ostalim salmonidnim vodama, mišljenja smo da je opisanih pojava bilo i na drugim vodama, sa različitim intenzitetom uginuća.

Ovakve prirodne pojave, nažalost se ne mogu izbjeći, no pitanje je sada šta učiniti da se uginuli riblji fond čim prije obnovi. Možemo, naravno, preporučiti samo dvije standardne mjere, od kojih ni jedna nije popularna: pojačano nasađivanje čim odraslijim nasadnim materijalom salmonida, što je

vezano sa povećanim finansijskim troškovima ili djelomična zabrana ribolova na pojedinim dijelovima voda. Mjere se mogu i kombinirati. Drugih mogućnosti, nažalost, nema. No i u slučaju upotrebe svih sanacionih mjera, šteta po riblji fond bit će evidentna još 2—3 godine, a manifestirat će se kroz slabiji ulov. Nestao je, naime dobar dio osnovnog matičnog fonda, pa će i prirodna reprodukcija riba biti kroz neko vrijeme smanjena. Možemo samo očekivati da se ovako loši hidrološki uvjeti neće tako skoro ponoviti.

dr Krešimir Pažur

OBAVLJAJE Posluga svojim članovima plovnom bagerom.